

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rajat ylittävstä
kieltomenettelystä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rajat ylittävstä kieltomenettelystä sekä muutettaviksi markkinatuomioistuimesta annettua lakia, lääkelakia ja valmismatkaliikkeistä annettua lakia. Laeilla pantaisiin kansallisesti täytäntöön kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/27/EY.

Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion viranomaisella ja järjestöllä olisi oikeus vaatia Suomessa sellaisen toiminnan kieltämistä, joka on vastoin direktiivin 98/27/EY liitteessä mainittujen kuluttajansuojadirektiivien säännöksiä, jos Suomesta peräisin oleva toiminta loukkaa kyseisen valtion kuluttajien yleisiä etuja.

Ehdotuksen mukaan markkinatuomioistuin olisi yleensä toimivaltainen käsittelemään ulkomaisen viranomaisen tai järjestön vaatimuksen. Kuluttaja-asiamies voisi asiaa markkinatuomioistuimessa käsiteltäessä toimia ulkomaisen viranomaisen tai järjestön oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana. Kuten vastaavissa kansallisissa asioissa, markkinatuomioistuin voisi määrätä uhkasakolla tehostetun kiellon ja markkinointitoimen oikaisun.

Lääkkeiden markkinointia koskevissa tapauksissa toimivaltainen viranomaisena olisi Lääkelaitos. Toinen poikkeus koskisi valmismatkaliikkeen harjoittamista ilman edellytettyjä vakuuksia. Tällöin toimivaltainen käsittelemään ulkomaisen viranomaisen tai järjestön vaatimuksen olisi Kuluttajavirasto. Ehdotukset vastaavat kansallisissa asioissa voimassa olevaa järjestelmää.

Lisäksi ehdotettuihin lakeihin sisältyvät säännökset suomalaisten viranomaisten ja kuluttajajärjestöjen oikeudesta panna asia vireille toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa sieltä peräisin olevan lainvastaisen toiminnan lopettamiseksi. Toimivalta panna vireille kieltomenettely ulkomailta olisi kuluttaja-asiamiehellä, Lääkelaitoksella, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella, Kuluttajavirastolla, Telehallintokeskuksella ja Rahoitustarkastuksella valvontavaltaansa kuuluvissa asioissa. Jos kuluttaja-asiamies kieltäytyy panemasta kieltomenettelyä vireille, vireillepano-oikeus olisi kuluttajien etujen valvomiseksi toimivilla yhdistyksillä.

Tarkoituksena on, että lait tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001, jolloin direktiivin täytäntöönpano-aika päättyy.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Kieltokannedirektiivi.....	4
1.1. Yleistä.....	4
1.2. Soveltamisala	4
1.3. Asian ratkaiseva tuomioistuin tai muu viranomainen.....	5
1.4. Kanteen nostamiseen oikeutetut yksiköt.....	5
1.5. Kanneoikeuden käyttäminen	5
1.6. Toimivaltainen tuomioistuin ja sovellettava laki	5
2. Nykytila	6
2.1. Kieltokannedirektiivin liitteessä lueteltujen direktiivien täytäntöönpano	6
2.2. Oikeus kieltokanteen vireillepanoon ja kiellon määrääminen.....	6
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	7
3.1. Yleistä.....	7
3.2. Oikeus kieltokanteen vireillepanoon sekä toimivaltainen tuomioistuin tai muu toimivaltainen viranomainen Suomessa.....	8
3.3. Oikeus kieltokanteen vireillepanoon ulkomailla	8
4. Esityksen vaikutukset	9
5. Asian valmistelu	9
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	9
6.1. Markkinatuomioistuimen ja kilpailuneuvoston uudelleenjärjestely.....	9
6.2. Ehdotus rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevaksi direktiiviksi	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1. Lakiehdotusten perustelut.....	10
1.1. Laki rajat ylittävästä kieltomenettelystä	10
1.2. Laki markkinatuomioistuimesta	13
1.3. Lääkelaki	13
1.4. Laki valmismatkaliikkeistä	14
2. Voimaantulo	14
LAKIEHDOTUKSET.....	15
rajat ylittävästä kieltomenettelystä	15
markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta.....	17
lääkelain muuttamisesta.....	18
valmismatkaliikkeistä annetun lain muuttamisesta	19
LIITE.....	20

RINNAKKAISTEKSTIT	20
markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta	20
lääkelain muuttamisesta	21
valmismatkaliikkeistä annetun lain muuttamisesta	23

YLEISPERUSTELUT

1. Kieltokannedirektiivi

1.1. Yleistä

Sisämarkkinoiden kehittämisessä on Euroopan unionissa (EU) edistytty jo melko pitkälle. Oikeussuoja on sitä vastoin koettu puutteelliseksi EU:n jäsenvaltioiden rajat ylittävissä tapauksissa, ja sen tehostaminen onkin viime aikoina ollut esillä useissa eri yhteyksissä. Oikeussuojan tehostamiseen liittyy myös kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/27/EY, jäljempänä *kieltokannedirektiivi*. Direktiivin tavoitteena on parantaa mahdollisuuksia puuttua rajat ylittävään lainvastaiseen toimintaan. Kuluttajansuojaviranomaisilla ja kuluttajien etuja valvovilla järjestöillä olisi oikeus panna vireille kieltokanne toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, jäljempänä *ETA-valtio*, jos tästä valtiosta peräisin oleva toiminta loukkaa kuluttajien yleisiä etuja viranomaisen tai järjestön kotivaltiossa.

1.2. Soveltamisala

Kieltokannedirektiivin säännökset koskevat sen liitteessä mainittujen direktiivien säännöksiä sellaisina kuin ne on pantu kansallisesti täytäntöön. Kieltokannedirektiivin mukainen kanneoikeus koskee siten myös sellaisia kieltokannedirektiivin liitteessä mainittuihin direktiiveihin pohjautuvia kansallisia säännöksiä, jotka suojaavat kuluttajaa tehokkaammin kuin direktiivien säännökset. Tullinnanvaraista on sitä vastoin, onko kieltokannedirektiivin mukainen oikeus kieltokanteen vireillepanoon myös tapauksissa, jotka sinänsä kuuluvat direktiivien soveltamisalaan, mutta joissa ei ole kyse direktiivissä nimenomaisesti säännelystä seikasta. Kysymys jää viime kädessä Euroopan yhteisöjen (EY) tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Kieltokannedirektiivin liitteessä mainitaan seuraavat direktiivit:

1) harhaanjohtavaa mainontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnol-

listen määräysten lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi 84/450/ETY,

2) muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevista kuluttajansuojasta annettu neuvoston direktiivi 85/577/ETY, jäljempänä *kotimyyntidirektiivi*,

3) kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi 87/102/ETY, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 98/7/EY, jäljempänä *kulutusluottodirektiivi*,

4) televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY, jäljempänä *tv-direktiivi*, 10—21 artikla, sellaisina kuin ne ovat muutettuina direktiivillä 97/36/EY,

5) matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista annettu neuvoston direktiivi 90/314/ETY, jäljempänä *pakettimatkadirektiivi*,

6) ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden mainonnasta annettu neuvoston direktiivi 92/28/ETY, jäljempänä *lääkedirektiivi*,

7) kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehtoista annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY, jäljempänä *sopimusehtodirektiivi*,

8) ostajien suojaamisesta kiinteistöjen osaikaisen käyttöoikeuden ostosopimuksen tiettyihin osiin nähden annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/47/EY, jäljempänä *aikaosuusdirektiivi*,

9) kuluttajansuojasta etäsopimuksissa annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/7/EY, jäljempänä *etäsopimusdirektiivi*,

10) kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 99/44/EY, jäljempänä *kulutustavaroiden kauppa ja takuu -direktiivi*, sekä

11) tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ("Direktiivi sähköisestä

kaupankäynnistä”) 2000/31/EY, jäljempänä *sähköisen kaupankäynnin direktiivi*.

1.3. Asian ratkaiseva tuomioistuin tai muu viranomainen

Jokaisen jäsenvaltion on kieltokannedirektiivin 2 artiklan mukaan nimettävä tuomioistuin tai muu viranomainen, jolla on toimivalta määrätä lainvastainen menettely lopetettavaksi, määrätä tarvittaessa kieltopäätös ja oikeaisuus julkaistaviksi sekä tehostaa määräysten noudattamista uhkasakon luonteisella maksulla. Maksu suoritetaan joko valtiolle tai muulle kansallisen lainsäädännön mukaiselle taholle. Sanktioiden määräämisessä otetaan muutoinkin huomioon kansallinen oikeusjärjestys.

1.4. Kanteen nostamiseen oikeutetut yksiköt

Kanteen nostamiseen oikeutettuja yksiköitä voivat kieltokannedirektiivin 3 artiklan mukaan olla viranomaiset ja järjestöt, joilla on oikeus valvoa direktiivin soveltamisalaan kuuluvien säännösten noudattamista. Erityisesti artiklassa mainitaan viranomaiset ja järjestöt, joiden tehtävänä on suojata kuluttajien yhteisiä etuja.

Jäsenvaltioiden on 4 artiklan 2 kohdan mukaan ilmoitettava komissiolle kanteen nostamiseen oikeutettujen yksiköiden nimi ja tarkoitus. Komissio pitää oikeutetuista yksiköistä luetteloa, joka julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

1.5. Kanneoikeuden käyttäminen

Kieltokannedirektiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaan se oikeutettu yksikkö, jonka edustamiin etuihin toisesta jäsenvaltiosta peräisin oleva rikkomus vaikuttaa, saa viedä asian tuon valtion toimivaltaisen tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi. Viranomaisen on hyväksyttävä yksikön kanneoikeus, jos yksikkö on otettu komission pitämään luetteloon. Viranomaisella on kuitenkin oikeus tutkia, onko oikeutetulla yksiköllä tarkoituksensa perusteella oikeus ryhtyä toimiin kyseisessä tapauksessa.

Jäsenvaltio voi kieltokannedirektiivin 5 ar-

tiklan mukaan säätää, että ennen kanteen nostamista ulkomaisen oikeutetun yksikön on pyrittävä neuvotteluihin saamaan vastaaja lopettamaan lain rikkominen. Neuvotteluvollisuus voi koskea vastaajan lisäksi oikeutettua yksikköä valtiossa, jossa kanne aiotaan nostaa. Jäsenvaltio voi myös päättää, että oikeutettua yksikköä on kuultava. Jos rikkomusta ei saada lakkaamaan kahden viikon kuluessa neuvottelupyynnön vastaanottamisesta, ulkomaisella oikeutetulla yksiköllä on oikeus panna kieltokanne vireille.

1.6. Toimivaltainen tuomioistuin ja sovellettava laki

Kieltokannedirektiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaan lähtökohtana on se, että toiseen jäsenvaltioon suuntautuva rikkomus saatetaan käsiteltäväksi sen valtion tuomioistuimessa tai viranomaisessa, josta oikeudenloukkaus on peräisin. Toisaalta direktiivin johdanto-osan 6 kohdassa todetaan, että direktiivillä ei tuomiovallan osalta rajoiteta kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjen eikä jäsenvaltioiden välisten voimassa olevien yleissopimusten soveltamista. EU:n jäsenvaltioiden kesken on voimassa tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla tehty yleissopimus (SopS 26/1999, konsolidoitu versio), jäljempänä *Brysselin yleissopimus*. On kuitenkin tulkinanvaraista, kuuluvatko direktiivissä tarkoitettut kieltokanteet Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan. Asiasta on oikeustieteilijöiden keskuudessa esitetty erisuuntaisia näkemyksiä. EY:n tuomioistuin ei ole antanut ennakkoratkaisua kysymyksestä.

Kieltokannedirektiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan direktiivi ei rajoita kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasääntöjen soveltamista, mikä yleensä johtaa joko sen jäsenvaltion lainsäädännön soveltamiseen, josta oikeudenloukkaus on peräisin, tai sen jäsenvaltion lainsäädännön soveltamiseen, jossa oikeudenloukkauksen vaikutukset ilmenevät. Kohta on luonteeltaan toteava, eikä siinä siten edellytetä voimassa olevan oikeustilan muuttamista.

Suomen laissa ei ole kirjoitettuja säännöksiä siitä, minkä valtion lakia sovelletaan rajat ylittävään markkinointiin. Markkinatuomio-

istuin on ratkaisuisissaan 1987:13 ja 1990:19 katsonut, että markkinointia koskevat kuluttajansuojalain (38/1978) säännökset koskevat Suomessa asuviin kuluttajiin kohdistuvaa markkinointia siitä riippumatta, suoritetaanko markkinointi Suomesta vai Suomen rajojen ulkopuolelta. Sovellettavaksi on tullut siten markkinoinnin kohdevaltion laki.

Sähköisen kaupankäynnin direktiivi tuli voimaan 17 päivänä heinäkuuta 2000, ja se on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 16 päivänä tammikuuta 2002. Direktiivissä ei ole nimenomaisia säännöksiä sovellettavan lain valinnasta. Merkityksellinen on kuitenkin direktiiviin sisältyvä sisämarkkina-periaate, josta seuraa, että palvelun tarjoaja on lähtökohtaisesti velvollinen noudattamaan vain sijoittautumisvaltionsa lainsäädäntöä. Sisämarkkina-periaate koskee muun muassa markkinointilainsäädäntöä sekä toiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvää elinkeino-oikeudellista lainsäädäntöä. Poikkeuksellisesti ja yksittäistapauksissa vastaanottava valtio saa kuitenkin rajoittaa muualta peräisin olevaa palvelujen tarjontaa. Rajoitus voi perustua esimerkiksi kuluttajien suojaamiseen.

2. Nykytila

2.1. Kieltokannedirektiivin liitteessä lueteltujen direktiivien täytäntöönpano

Kieltokannedirektiivin liitteessä mainitut direktiivit on pantu tai aiotaan panna Suomessa täytäntöön seuraavasti:

1) Harhaanjohtavaa mainontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annettua direktiiviä 84/450/ETY vastaavat säännökset ovat kuluttajansuojalain 2 luvussa. Direktiiviin lisättyjen vertailevaa mainontaa (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/55/EY harhaanjohtavaa mainontaa koskevan neuvoston direktiivin 84/450/ETY muuttamisesta sisällyttämällä siihen vertaileva mainonta) koskevien säännösten täytäntöönpano on parhaillaan vireillä (hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 2 §:n muuttamisesta, HE 79/2000 vp). Vertailevaa mainontaa

koskevat säännökset ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lisäämällä kuluttajansuojalain 2 lukuun uusi 4 a § ja muuttamalla sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain (1061/1978) 2 §:ää.

2) Kotimyyntidirektiiviä vastaavat säännökset ovat kuluttajansuojalain 6 luvussa.

3) Kulutusluottodirektiivi muutoksineen on pantu täytäntöön kuluttajansuojalain 7 luvun, eräiden kuluttajansuojalain 7 luvun säännösten soveltamista koskevista poikkeuksista annetun asetuksen (1602/1993) ja kuluttajansuojalain 7 luvun eräiden säännösten soveltamisesta annetun kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen (874/1986) säännöksillä.

4) Tv-direktiivin 10—21 artikla muutoksineen on pantu täytäntöön televisio- ja radio-toiminnasta annetun lain (744/1998), toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976) ja alkoholilain (1143/1994) säännöksillä.

5) Pakettimatkadirektiiviä vastaavat säännökset ovat valmismatkaliikkeistä annetussa laissa (1080/1994), valmismatkalaissa (1079/1994) ja valmismatkasta annettavista tiedoista annetussa asetuksessa (1085/1994).

6) Lääkedirektiiviä vastaavat säännökset ovat lääkelaissa (395/1987) ja Lääkelaitoksen määräyksessä 3/97.

7) Sopimusehtodirektiivi on pantu täytäntöön kuluttajansuojalain 3 ja 4 luvun säännöksillä.

8) Aikaosuusdirektiivi on pantu täytäntöön kuluttajansuojalain 10 luvun säännöksillä.

9) Etäsopimusdirektiivin täytäntöönpano on parhaillaan vireillä (HE 79/2000 vp). Direktiivi on tarkoitus panna täytäntöön lisäämällä kuluttajansuojalain 2 lukuun uusi 2 a § ja muuttamalla kuluttajansuojalain 6 luvun säännöksiä koti- ja postimyyntistä.

10) Kulustustavaroiden kauppa ja takuu -direktiivi on pantava täytäntöön viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2002.

11) Sähköisen kaupankäynnin direktiivi on pantava täytäntöön viimeistään 16 päivänä tammikuuta 2002.

2.2. Oikeus kieltokanteen vireillepanoon ja kiellon määrääminen

Oikeutta kieltokanteen vireillepanoon ja kiellon määräämistä koskevia säännöksiä

kieltokannedirektiivin soveltamisalaan kuuluvissa asioissa on kuluttajansuojalain 2, 3, 7 ja 10 luvussa, Kuluttajavirastosta annetussa laissa (1056/1998), markkinatuomioistuimesta annetussa laissa (41/1978), televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa, toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetussa laissa, alkoholilaissa, valmismatkaliikkeistä annetussa laissa, lääkelaisissa ja luotolaitostoiminnasta annetussa laissa (1607/1993). Mainituissa säädöksissä ei kuitenkaan ole erityissäännöksiä kieltomenettelyn vireillepanosta rajat ylittävissä tapauksissa.

Markkinointia ja sopimusehtojen käyttöä kuluttajansuojan kannalta valvoo Suomessa kuluttaja-asiamies, jolla on myös oikeus panna asia vireille markkinatuomioistuimessa lainvastaisen menettelyn kieltämiseksi. Jos kuluttaja-asiamies kieltäytyy viemästä asiaa markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi, sen saa tehdä palkansaajien tai kuluttajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys. Ulkomaisella kuluttajansuojaviranomaisella ei sitä vastoin ole oikeutta panna kieltoasiaa vireille markkinatuomioistuimessa. On myös epävarmaa, katsottaisiinko ulkomaisella yhdistyksellä olevan tällainen oikeus.

Kiellon määrää yleensä markkinatuomioistuin. Vähäisissä tai kiireellisissä asioissa kiellon voi määrätä kuluttaja-asiamies. Kiellon tehosteeksi asetetaan yleensä uhkasakko. Kielto voidaan määrätä myös väliaikaisena. Kieltoa määrätessään markkinatuomioistuin voi velvoittaa elinkeinonharjoittajan toimittamaan määrääjässä markkinointitoimen oikaisun, jos sitä markkinointitoimesta kuluttajille aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä tarpeellisena. Markkinatuomioistuimen päätökseen ei saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin. Jos markkinatuomioistuin on tuominnut uhkasakon maksettavaksi, muutosta voidaan kuitenkin hakea uhkasakon määrään. Valitus käsitellään tällöin korkeimmassa oikeudessa.

Tiettyjen säännösten mukaan toimivalta kieltää jatkamasta lainvastaista menettelyä, asettaa uhkasakko kiellon tehostamiseksi ja ryhtyy eräisiin muihin pakkotoimiin on säännösten noudattamista valvovalla viranomaisella. Kulutusluottojen markkinointia ja sopimusehtoja valvoo kuluttaja-asiamiehen

ohella Rahoitustarkastus, televisio- ja radio-toimintaa valvovat Telehallintokeskus ja kuluttaja-asiamies, tupakka- ja alkoholimainontaa valvoo Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus, lääkemainontaa Lääkelaitos ja valmismatkaliikkeiden vakuuksia Kuluttajavirasto.

Rahoitustarkastuksen tai Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen määrittämään kieltoon ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, johon kieltopäätös kohdistuu, voi kuitenkin saattaa asian markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi. Lääkelaitoksen päätökseen voi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Telehallintokeskuksen ja Kuluttajaviraston päätökseen voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta ja edelleen korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Uhkasakon asettamista koskevaan Kuluttajaviraston päätökseen ei saa kuitenkaan erikseen hakea muutosta.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Yleistä

Esityksen tarkoituksena on panna kansallisesti täytäntöön kieltokannedirektiivi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erityislaki, laki rajat ylittävästä kieltomenettelystä. Lisäksi ehdotetaan markkinatuomioistuimesta annetun lain, lääkelain ja valmismatkaliikkeistä annetun lain muuttamista eräiltä osin.

Ehdotetuilla laeilla laajennettaisiin suomalaisten tuomioistuinten ja muiden suomalaisten viranomaisten toimivalta koskemaan myös ulkomaisten viranomaisten ja järjestöjen vireille panemia kieltomenettelyjä. Yleensä toimivaltainen olisi se tuomioistuin tai muu viranomainen, joka muutoinkin käsittelee vastaavia säännöksiä koskevia rikkomuksia. Myös tuomioistuimen ja muun viranomaisen toimivalta puuttua lainvastaiseen menettelyyn ja asian käsittelyä koskevat säännökset vastaisivat suurelta osin nykyisiä säännöksiä. Lisäksi laeilla laajennettaisiin suomalaisten viranomaisten tehtäviä siten, että niillä olisi oikeus panna kieltomenettely vireille ulkomailla.

3.2. Oikeus kieltokanteen vireillepanoon sekä toimivaltainen tuomioistuin tai muu toimivaltainen viranomainen Suomessa

Ehdotetussa laissa rajat ylittävästä kieltomenettelystä annettaisiin EY:n komission ylläpitämään luetteloon merkityille ulkomaisille viranomaisille ja järjestöille oikeus panna vireille kieltomenettely Suomessa. Vireillepano-oikeus olisi tapauksissa, joissa Suomesta peräisin oleva toiminta loukkaa kuluttajien yleisiä etuja viranomaisen tai järjestön kotivaltiossa. Näillä viranomaisilla ja järjestöillä olisi oikeus vaatia sellaisen toiminnan kieltämistä, joka on vastoin kieltokannedirektiivin liitteessä mainittujen direktiivien säännöksiä sellaisina kuin ne on kansallisesti pantu täytäntöön. Toiminnan lainmukaisuus voi tulla arvioitavaksi joko Suomessa direktiivien panemiseksi täytäntöön annettujen säännösten mukaan tai toisen ETA-valtion säännösten mukaan sen mukaan, minkä valtion lakia asiaan on kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjen mukaan sovellettava.

Yleensä ulkomaisen viranomaisen ja järjestön vaatimuksen käsittelisi markkinatuomioistuin. Markkinatuomioistuin käsittelisi ensiasteena myös ne asiat, joissa valvontaviranomainen itse voi muutoin määrätä kiellon. Tässä tarkoitettuja valvontaviranomaisia ovat Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus alkoholi- ja tupakkamainonnassa, Telehallintokeskus ja kuluttaja-asiamies televisioitoiminnassa, Rahoitustarkastus ja kuluttaja-asiamies kulutusluotoissa ja kuluttaja-asiamies yleensäkin kuluttajiin kohdistuvassa markkinoinnissa ja sopimusehtojen käytössä. Järjestelmä olisi siten yksinkertaisempi ja nopeampi kuin vastaavissa kansallisissa asioissa. Ulkomaisten viranomaisten ja järjestön vireille panemien asioiden keskittämistä markkinatuomioistuimelle puoltaa myös se, että rajat ylittävät tapaukset ovat keskimääräistä vaikeampia, koska niihin sisältyy muun muassa lainvalintakysymyksiä. Toisaalta turvataan valvontaviranomaiselle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Myös Ruotsissa ja Tanskassa on tarkoitus keskittää ulkomaisten viranomaisten ja järjestöjen vireille panemat kieltokanteet suoraan tuomioistuinten käsiteltäviksi.

On tarkoituksenmukaista, että kuluttaja-asiamies voisi toimia ulkomaisen viranomaisen tai järjestön oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana asiaa markkinatuomioistuimessa käsiteltäessä. Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana toimiminen olisi kuluttaja-asiamiehen harkinnassa, velvollisuutta siihen ei olisi.

Markkinatuomioistuimella olisi sama toimivalta puuttua direktiivien säännösten vastaiseen toimintaan kuin sillä on kuluttajansuojalain mukaisia asioita käsitellessään. Markkinatuomioistuin voisi määrätä uhkasakolla tehostetun kiellon ja tarvittaessa oikaisun. Kiireellisissä tapauksissa kiello voitaisiin määrätä väliaikaisena.

Lääkelaitos olisi toimivaltainen viranomainen, jos kyse on tv-direktiivin lääkkeiden mainontaa koskevan 14 artiklan tai lääkedirektiivin täytäntöön panemiseksi annettujen säännösten vastaisesta toiminnasta. Lääkelaitoksella olisi ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta toimivalta ryhtyä toimenpiteisiin, joihin se voi lääkelain mukaan nykyisin ryhtyä kansallista lakia rikottaessa. Nykyisin Lääkelaitoksen asettaman uhkasakon tuomitsee maksettavaksi lääninhallitus Lääkelaitoksen vaatimuksesta. Esiityksessä ehdotetaan, että uhkasakko voitaisiin tuomita maksettavaksi myös asian vireille saattaneen ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta, koska sen on helppompaa seurata, noudattaako elinkeinonharjoittaja kieltopäätöstä viranomaisen tai järjestön kotivaltiossa.

Jos ulkomainen viranomainen tai järjestö vaatii pakettimatkadirektiivin 7 artiklan täytäntöön panemiseksi annettujen säännösten vastaisen toiminnan kieltämistä, Kuluttajavirasto olisi toimivaltainen käsittelemään vaatimuksen. Kuluttajavirastolla olisi sama toimivalta puuttua näiden säännösten vastaiseen toimintaan kuin sillä nykyisin on Suomen lakia rikottaessa.

3.3. Oikeus kieltokanteen vireillepanoon ulkomailta

Rajat ylittävää kieltomenettelyä koskevan lakiehdotuksen mukaan oikeus panna kieltomenettely vireille ulkomailta olisi niillä suomalaisilla viranomaisilla, joiden tehtäviin

kuuluu valvoa kieltokannedirektiivin liitteessä mainittuja direktiivejä vastaavien kansallisten säännösten noudattamista. Vireillepano-oikeus olisi kuluttaja-asiamiehellä, Lääkelaitoksella, Rahoitustarkastuksella, Sosiaalija terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella, Kuluttajavirastolla tai Telehallintokeskuksella silloin, kun ulkomailta peräisin oleva toiminta loukkaa kyseisen viranomaisen suojaamia kuluttajien yleisiä etuja Suomessa.

Jos kuluttaja-asiamies kieltäytyy panemasta kieltomenettelyä vireille, vireillepano-oikeus olisi ehdotuksen mukaan kuluttajien etujen valvomiseksi toimivilla yhdistyksillä. Toissijaista kanneoikeutta ei ehdoteta rajat ylittämissä tapauksissa palkansaajajärjestöille. Kuluttajien etujen turvaamiseksi on pidetty riittävänä, että vireillepano-oikeus on kuluttajajärjestöillä, joilla on erityisasiantuntemusta kuluttaja-asioista.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä laajennetaan markkinatuomioistuimen ja markkinoinnin valvontaviranomaisten toimivaltaa. Tuomioistuimen ja muiden viranomaisten työmäärään tällä odotetaan kuitenkin olevan vain vähäinen vaikutus, koska kannevallan käyttäminen rajat ylittämissä tapauksissa jäänee harvinaiseksi. Sikäli kuin suomalaiset viranomaiset käyttävät mahdollisuuttaan panna kieltomenettely vireille ulkomaisessa viranomaisessa, tämä aiheuttaa niille lisäkustannuksia.

5. Asian valmistelu

Oikeusministeriö antoi 20 päivänä joulukuuta 1999 virkamiestyöryhmälle tehtäväksi valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi, jolla pannaan kansallisesti täytäntöön kieltokannedirektiivi. Virkamiestyöryhmän ehdotus valmistui 28 päivänä kesäkuuta 2000, ja siitä saatiin lausunnot 20 viranomaiselta ja yhteisöltä.

Lausunnonantajilla ei ollut yleisellä tasolla huomautettavaa ehdotuksesta. Eräät lausunnonantajat esittivät muutoksia lääkkeiden,

tupakan ja alkoholin markkinointia koskeviin kansallisiin käsittelyjärjestelmiin. Nämä asiat eivät liity kieltokannedirektiivin täytäntöönpanoon, vaan ne on tarkoitettu tutkia jaksossa 6.1. mainitun markkinatuomioistuimen ja kilpailuneuvoston uudelleenjärjestelyn yhteydessä.

Esityksen jatkovalmistelu on tehty oikeusministeriössä virkatyönä. Jatkovalmistelussa esitykseen on tehty vain teknisluonteisia tarkistuksia.

Direktiivin täytäntöönpanoa on valmisteltu yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1. Markkinatuomioistuimen ja kilpailuneuvoston uudelleenjärjestely

Valtion vuoden 2001 talousarvioesityksessä esitetään, että markkinatuomioistuimen ja kilpailuneuvoston tehtävät siirretään vuoden 2002 alusta perustettavalle markkinaoikeudelle. Markkinatuomioistuimen uudelleenjärjestely muuttaisi myös rajat ylittävien kieltoasioiden käsittelyä. Tarkoituksena on, että asiaa koskeva hallituksen esitys annetaan keväällä 2001.

6.2. Ehdotus rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevaksi direktiiviksi

Komissio antoi 14 päivänä lokakuuta 1998 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rahoituspalveluiden etämyyntistä kuluttajalle ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY ja direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta (KOM(1998) 468 lopull.) ja muutetun ehdotuksen 23 päivänä heinäkuuta 1999 (KOM(1999) 385 lopull.). Komission ehdotuksen mukaan rahoituspalveluiden etämyyntiä koskeva direktiivi lisätäisiin kieltokannedirektiivin liitteeseen, jolloin rajat ylittävä vireillepano-oikeus koskisi myös kyseisen direktiivin täytäntöön panemiseksi annettavia säännöksiä. Jos direktiivi hyväksytään, ehdotettuihin lakeihin tehdään tarvittavat muutokset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki rajat ylittävästä kieltomenettelystä

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan ulkomaisella viranomaisella ja järjestöllä on oikeus panna Suomessa vireille kieltokannedirektiivissä tarkoitettu kieltokanne, jos Suomesta peräisin oleva toiminta loukkaa kieltokannedirektiivin liitteessä mainittuja direktiivejä sellaisina kuin ne on pantu kansallisesti täytäntöön sovellettavaksi tulevassa laissa. Momentin 2 kohdan mukaan suomalaisella viranomaisella ja yhdistyksellä on oikeus panna vireille kieltokanne toisessa ETA-valtiossa, jos tästä valtiosta peräisin oleva toiminta on vastoin kieltokannedirektiivin liitteessä mainittujen direktiivien täytäntöön panemiseksi annettuja sovellettavaksi tulevassa laissa olevia kansallisia säännöksiä.

Kieltokannedirektiivin 2 artiklan 2 kohdassa todetaan nimenomaisesti se, että direktiivin säännöksillä ei ole vaikutusta kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasäännöksiin. Ulkomaisen viranomaisen tai järjestön pantua vireille kieltokanteen suomalaisen tuomioistuimen tai muun viranomaisen on arvioitava, onko toiminta sen valtion lain säännösten vastaista, jonka lakia kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasäännösten perusteella tulee soveltaa. Sovellettavalla lailla tarkoitetaan myös lakien nojalla annettuja alemman asteisia säännöksiä. Lainvalintakysymystä on selostettu tarkemmin yleisperustelujen jaksossa 1.6.

Pykälän 2 momentissa luetellaan kieltokannedirektiivin liitteessä mainitut direktiivit.

2 §. *Ulkomaisen viranomaisen ja järjestön vireillepano-oikeus Suomessa.* Kieltokannedirektiivin 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun luetteloon merkityllä ulkomaisella viranomaisella ja järjestöllä on pykälän 1 momentin mukaan oikeus vaatia 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua toiminnan kieltämistä, jos harjoitettu toiminta loukkaa kyseisen viranomaisen tai järjestön suojaamia kuluttajien yleisiä etuja. Säännöksellä pannaan täy-

täntöön kieltokannedirektiivin 4 artiklan 1 kohta.

Kieltokanteen vireillepanolle on neljä edellytystä. Ensimmäinen edellytys on se, että toiminta on peräisin Suomesta, mutta sillä on vaikutuksia toiseen ETA-valtioon eli toiminta on rajat ylittävää. Toinen edellytys täyttyy, jos toiminta liittyy 1 §:n 2 momentissa mainittuihin direktiiveihin. Vireillepanon kolmas edellytys on se, että kieltokanteen tekijä on mainittu kieltokannedirektiivin 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa komission pitämässä luettelossa, ja neljäs se, että elinkeinonharjoittajan toiminta loukkaa kuluttajien yleisiä etuja.

Selvittäessään ulkomaisen viranomaisen tai järjestön vireillepano-oikeutta suomalainen tuomioistuin tai muu suomalainen viranomainen ei vielä tosiasiallisesti voi ottaa kantaa siihen, onko Suomesta peräisin oleva toiminta kieltokannedirektiivin liitteenä olevien direktiivien säännösten vastaista, koska se edellyttäisi jutun asiallista tutkimista. Kyseessä on ainoastaan vireillepanijan oikeudenloukkausta koskeva väite.

Pykälän 1 momentin nojalla hakemuksen tekemiseen ovat oikeutettuja sellaiset toisen ETA-valtion lainsäädännön mukaisesti perustetut viranomaiset tai järjestöt, jotka kyseinen valtio on ilmoittanut komission ylläpitämään Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaistavaan luetteloon. Tämä säännös ei kuitenkaan rajoita suomalaisen tuomioistuimen tai muun suomalaisen viranomaisen oikeutta tutkia sitä, onko kyseisellä viranomaisella tai järjestöllä tarkoituksensa perusteella oikeus ryhtyä toimiin kyseisessä tapauksessa. Ulkomaisen viranomaisen tai järjestön asiavaltuutta koskeva kysymys eli sen tutkiminen, valvooko se juuri käsiteltävänä olevan direktiivin soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä omassa maassaan ja onko se siten oikeutettu asianosaisena prosessaamaan oikeudenkäynnin kohteena olevasta toiminnasta, ratkaistaan tapauskohtaisesti. Ratkaisua helpottaa kuitenkin se, että jäsenvaltioilla on velvollisuus ilmoittaa komission ylläpitämään luetteloon myös viranomaisten tai järjestöjen toiminnan tarkoitus. Tätä selvitystä voitaneen yleensä pitää riittävänä osoitukse-

na viranomaisen tai järjestön tehtävistä ja toimivallasta.

Kuluttajien yleisellä edulla tarkoitetaan ennalta määräämätöntä kuluttajien piiriä koskevaa kollektiivista kuluttajaoikeudellista intressiä. Kollektiiviselle kuluttajansuojalle on ominaista se, että siihen liittyvät toimet, esimerkiksi kiello jatkaa toimintaa, eivät vaikuta yksittäisiin oikeussuhteisiin, vaan ne vaikuttavat yleisellä tasolla kaikkiin kuluttajiin. Yleisellä edulla ei tarkoiteta esimerkiksi ryhmäkannetilannetta.

Kotimyyntidirektiivissä, kulutusluottodirektiivissä, tv-direktiivissä, pakettimatkadirektiivissä tai aikaosuusdirektiivissä ei ole säännöksiä, joilla jäsenvaltiot velvoitettaisiin toteuttamaan erillinen kieltoimenetely. Komissio on yleisten etujen käsitteen määrittelyä helpottaakseen valmistellut työasiakirjan. Siinä luetellaan edellä mainituista direktiiveistä ne artikkelit, joissa komission käsityksen mukaan käsitellään kuluttajien yleisiä etuja ja jotka siten voivat olla kieltoimenettelyn kohteena.

Kotimyyntidirektiivissä kuluttajien yleisistä eduista on komission työasiakirjan mukaan kysymys 4 artiklassa. Artikla koskee elinkeinonharjoittajan velvollisuutta antaa kuluttajalle kirjallinen ilmoitus peruuttamisoikeudesta sekä sopimuksen peruuttamiseksi välttämättömät yhteystiedot.

Kulutusluottodirektiivin 3 ja 4 artikla, 7 artiklan toinen ja 8 artiklan ensimmäinen virke sekä 14 artikla koskevat työasiakirjan mukaan kuluttajien yleisiä etuja. Direktiivin 3 artikla koskee elinkeinonharjoittajan velvollisuutta ilmoittaa luoton todellinen vuosikorko luottoa tarjotessaan. Luottosopimus on 4 artiklan mukaan tehtävä aina kirjallisesti, ja siinä on mainittava muun muassa luoton todellinen vuosikorko sekä erät muut artiklassa luetellut olennaiset sopimusehdot. Direktiivin 7 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot huolehtimaan siitä, että elinkeinonharjoittaja ei saa hyväkseen perusteetonta etua tavaran palautustilanteissa tehtävissä tilityksissä. Kuluttajilla on 8 artiklan mukaan oltava oikeus täyttää luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa jo ennen sopimuksessa määrättyä ajankohtaa. Edellä mainitut kulutusluottodirektiivin säännökset ovat direktiivin 14 artiklan mukaan pakottavia, eikä niistä voida so-

pimusehdoin poiketa.

Komission työasiakirjassa mainitaan kuluttajien yleisiä etuja koskevinä säännöksinä lisäksi tv-direktiivin 10—20 artikla, jotka koskevat televisiomainonnalle, sponsoroinnille ja teleostoslähetysille asetettavia erityisvaatimuksia. Säännöksissä esimerkiksi kielletään tupakkatuotteiden ja reseptilääkkeiden markkinointi, sekä asetetaan vaatimuksia alaikäisiin kohdistuvalle markkinoinnille ja televisiolähetysten sponsoroinnille sekä teleostoslähetysten päivittäin sallitulle kokonaiskestolle.

Myös pakettimatkadirektiivin 3 artikla, 4 artiklan 1, 2 ja 4 kohta sekä 7 artikla koskevat komission työasiakirjan mukaan kuluttajien yleisiä etuja. Direktiivin 3 artiklassa säädetään niistä vähimmäistiedoista, jotka matkanjärjestäjän on annettava kuluttajalle matkaesitteessään. Direktiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohta koskevat tietoja, jotka matkanjärjestäjän on annettava kuluttajalle kirjallisesti ennen sopimuksen tekemistä tai matkan alkamista, ja tietoja, jotka on sisällytettävä sopimukseen. Direktiivin 4 artiklan 4 kohdassa kielletään hinnanmuutokset tiettyjä poikkeustapauksia lukuun ottamatta. Sopimuksen osapuolena olevan matkanjärjestäjän on 7 artiklan mukaan asetettava riittävä vakuus maksukyvyttömyyden varalta.

Viimeisenä esimerkkinä kuluttajien yleisiä etuja koskevista säännöksistä komission työasiakirjassa mainitaan aikaosuusdirektiivin 3, 4 ja 6 artikla. Direktiivin 3 artiklassa säädetään kaupan kohteena olevasta kiinteistöstä markkinoinnissa annettavista tiedoista, ja 4 artiklassa sopimusehdoista ja sopimuskieltestä. Direktiivin 6 artiklassa kielletään ostajan suorittamat ennakkomaksut sopimuksen peruuttamisaikana, joka on 5 artiklan mukaan 10 päivää sopimuksen allekirjoittamishetkestä.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan markkinatuomioistuimella on toimivalta käsitellä ulkomaisen viranomaisen tai järjestön vaatimus. Poikkeustapauksia ovat tv-direktiivin lääkkeiden mainontaa koskeva 14 artikla ja lääkedirektiivi, joissa osalta toimivalta kuuluu Lääkelaitokselle, sekä pakettimatkadirektiivin 7 artikla, jossa osalta toimivalta kuuluu Kuluttajavirastolle, kuten kansallisissakin tapauksissa. Momentin säännök-

sillä pannaan osin täytäntöön kieltokannedirektiivin 2 artiklan 1 kohta. Kohdan mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä ne tuomioistuimet tai hallintoviranomaiset, joilla on toimivalta ratkaista ulkomaisten viranomaisten tai järjestöjen vireille panemat kieltokanteet.

Menettely toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa viranomaisessa ja viranomaisen käytettävissä olevat keinot puuttua lainvastaiseen toimintaan määräytyvät tuomioistuimen tai viranomaisen kotivaltion lain mukaisesti. Markkinatuomioistuin, Lääkelaitos ja Kuluttajavirasto noudattaisivat siten rajat ylittäviä kieltoasioita käsitellessään Suomen lain menettely- ja toimivaltasäännöksiä.

Kuluttaja-asiamies voi 3 momentin mukaan toimia ulkomaisen viranomaisen ja järjestön oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana käsiteltäessä kieltoasiaa markkinatuomioistuimessa. Säännöksen tarkoituksena on helpottaa ulkomaisten viranomaisten ja järjestöjen toimintamahdollisuuksia Suomessa, jossa oikeudenkäyntimenettely ja oikeudenkäyntikieli ovat niille vieraita. Kysymys on virka-tehtävästä, johon kuluttaja-asiamies voi ryhtyä oman harkintansa mukaisesti ja josta ei suoriteta kuluttaja-asiamiehelle erilliskorvausta.

3 §. *Kiellon ja oikaisun määrääminen.* Markkinatuomioistuin voi pykälän 1 momentin mukaan kuluttajansuojan kannalta tarpeellisissa tilanteissa kieltää 1 §:n 1 momentin 1 kohdan vastaisen toiminnan. Kiellon tehosteeksi on asetettava uhkasakko, jollei se ole erityisistä syistä tarpeetonta. Kielto voidaan erityisestä syystä kohdistaa myös elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaan tai hänen lukuunsa toimivaan.

Kielto on 2 momentin mukaan mahdollista määrätä myös väliaikaisena, jolloin se on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Toisinaan kuluttajien etujen turvaaminen edellyttää välitöntä puuttumista toimintaan. Tällaisesta voi olla kysymys silloin, kun toiminta kohdistuu kuluttajien tärkeisiin etuihin ja siten aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa kuluttajille tai kun toiminta on muutoin erityisen törkeätä taikka kun on pelättävissä, että elinkeinonharjoittaja siirtää toimintansa muualle viranomaisten toimenpiteitä välttääkseen. Väliaikainen kielto toimii eräänlai-

sena turvaamistoimenpiteenä, ja se mahdollistaa kuluttajien etujen turvaamisen kiireellisissä tapauksissa. Väliaikaisen kiellon määrääminen edellyttää, että vireillepanija saattaa todennäköiseksi, että toiminta on lainvastaista.

Kiellon määräämisen yhteydessä markkinatuomioistuin voi 3 momentin mukaan velvoittaa elinkeinonharjoittajan oikaisemaan menettelynsä, jos sitä kuluttajille aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä tarpeellisena. Oikaisu voi olla esimerkiksi harhaanjohtavan markkinoinnin korjaamiseksi tehty uusi markkinointi-ilmoitus. Oikaisuakin koskevaa määräystä voidaan tarvittaessa tehostaa uhkasakolla.

Asian käsittelystä markkinatuomioistuimessa on 4 momentin mukaan muutoin voimassa, mitä markkinatuomioistuimesta annetussa laissa säädetään.

Rajat ylittävissä kieltomenettelyissä käytettävissä olevat keinot ovat siten samat kuin kotimaisten viranomaisten tai järjestöjen vireille panemissa asioissa. Säännöksillä pannaan täytäntöön kieltokannedirektiivin 2 artiklan 1 kohta.

4 §. *Vireillepano-oikeus toisessa ETA-valtiossa.* Kuluttaja-asiamiehellä, Lääkelaitoksella, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella, Kuluttajavirastolla, Telehallintokeskuksella ja Rahoitustarkastuksella, joiden tehtävänä on kansallisissa tapauksissa valvoa 1 §:n 2 momentissa mainittujen direktiivien täytäntöön panemiseksi annettujen säännösten noudattamista, on pykälän 1 momentin mukaan valvontavaltaansa kuuluvassa asiassa oikeus panna vireille kieltoanne toisessa ETA-valtiossa, jos elinkeinonharjoittajan tästä ETA-valtiosta peräisin oleva toiminta loukkaa viranomaisen suojaamia kuluttajien yleisiä etuja Suomessa. Jos kuluttaja-asiamies valvontavaltaansa kuuluvassa asiassa kieltäytyy panemasta asiaa vireille, vireillepano-oikeus on ehdotetun 2 momentin mukaan kuluttajien etujen valvomiseksi toimivalla Suomen lainsäädännön mukaan perustetulla rekisteröidyllä yhdistyksellä. Palkansaaajajärjestöillä ei sen sijaan rajat ylittävissä tapauksissa ole vireillepano-oikeutta.

Pykälällä pannaan täytäntöön kieltoanne-direktiivin 3 artikla. Viranomaisten toimival-

ta ulkomailla nostettavissa kieltokanteissa määräytyy samalla tavoin kuin kansallisissakin tapauksissa. Toimivalta ulkomailla määräytyy siten kuluttajansuojalain, kuluttajavirastosta annetun lain, lääkelain, toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain, alkoholilain, televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain sekä luottolaitostoiminnasta annetun lain säännösten mukaisesti.

5 §. *Ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän mukaan oikeusministeriön tehtävänä on ilmoittaa komissiolle ne viranomaiset ja yhdistykset, joille Suomessa on annettu oikeus panna viireille kieltokanne toisessa ETA-valtiossa. Säännöksellä pannaan täytäntöön kieltokannedirektiivin 4 artiklan 2 kohta.

6 §. *Voimaantulo.* Pykälässä on tavanomainen voimaantulosäännös.

1.2. Laki markkinatuomioistuimesta

1 §. Pykälään lisätään uusi 11 kohta. Uuden 11 kohdan mukaan markkinatuomioistuin käsittelee myös ehdotetussa rajat ylittävää kieltomenettelyä koskevassa laissa tarkoitettu kanteet. Lisäksi pykälän 9 ja 10 kohtaan tehdään tarvittavat lakitekniset muutokset.

6 i §. Pykälän mukaan rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain nojalla käsiteltävä asia tulee viireille markkinatuomioistuimessa ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksella.

7 b §. Markkinatuomioistuimen on pykälän mukaan heti annettava ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemus tiedoksi kuluttaja-asiamiehelle, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, Telehallintokeskukselle tai Rahoitustarkastukselle kunkin valvontavaltaan kuuluvissa asioissa. Säännöksen tarkoituksena on, että ne valvontaviranomaiset, joille yleensäkin kuuluu elinkeinonharjoittajien toiminnan valvonta ja kuluttajien yleisten etujen suojaaminen Suomessa, voivat seurata elinkeinonharjoittajien Suomesta ulkomailla suuntautuvaa toimintaa.

Edellä mainituille viranomaisille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi asian käsittelyssä, jollei kuuleminen tarpeettomasti viivytä asian ratkaisua. Kuuleminen saattaa viivyttaa asian ratkaisua tarpeettomasti esimerkiksi silloin, kun toiminta kohdistuu kuluttajien tär-

keisiin etuihin ja siten aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa kuluttajille tai kun toiminta on muutoin erityisen törkeätä taikka kun on pelättävissä, että elinkeinonharjoittaja siirtää toimintansa muualle viranomaisten toimenpiteitä välttääkseen. Markkinatuomioistuimen on tällaisissa tapauksissa voitava määrätä kieltö ilman sitä viivytystä, jonka valvontaviranomaisen kuuleminen mahdollisesti aiheuttaisi. Käytännössä kysymykseen tulisi useimmiten väliaikainen kieltö, jolloin asianomaista valvontaviranomaista voidaan kuulla asiaa lopullisesti ratkaistaessa.

14 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös ulkomaisten viranomaisten tai järjestöjen viireille panemissa asioissa suoritetaan todistajana tai asiantuntijana kuullulle korvaus valtion varoista siten kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään. Pykälän 2 momenttiin lisätään säännös siitä, että ulkomainen viranomainen tai järjestö vapautetaan velvollisuudesta korvata valtiolle sen varoista maksetut todistelukustannukset samoin kuin kuluttaja-asiamies on nykyisin vapautettu tästä korvausvelvollisuudesta. Säännöksillä varmistetaan yhteisön oikeuden syrjäntäkiellon mukaisesti, että ulkomaisia viranomaisia tai järjestöjä ei kohdella epäedullisemmin kuin kotimaisia.

15 §. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että myös ulkomaisten viranomaisten ja järjestöjen viireille panemissa asioissa asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan markkinatuomioistuimessa. Säännöksellä varmistetaan yhteisön oikeuden syrjäntäkiellon mukaisesti, että ulkomaisia viranomaisia tai järjestöjä ei kohdella epäedullisemmin kuin kotimaisia.

1.3. Lääkelaki

93 a §. Pykälän 1 momentin mukaan Lääkelaitos voi määrätä lääkelain 93 §:ssä tarkoitettun kiellon tai oikaisun myös kieltokannedirektiivin 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun luetteloon merkityn ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta, jos Suomesta peräisin oleva lääkkeiden markkinointi on lääkedirektiivin tai tv-direktiivin 14 artiklan täytäntöön panemiseksi annettu-

jen säännösten vastaista. Säännöksellä pannaan täytäntöön kieltokannedirektiivin 2 artiklan 1 kohta.

Lääkelaitos voi ulkomaisen yksikön hakeuksesta kieltää jatkamasta tai uudistamasta lääkkeen markkinointia, jos lääkkeen markkinoinnissa on menetelty sovellettavaksi tulevan lain vastaisesti. Lääkelaitos voi myös määrätä kiellon saaneen oikaisemaan menettelynsä, jos sitä lääketurvallisuuden vaarantumisen vuoksi on pidettävä tarpeellisena. Kieltoa ja määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla. Uhkasakon tuomitsee 2 momentin mukaan lääninhallitus ulkomaisen viranomaisen tai järjestön taikka Lääkelaitoksen vaatimuksesta.

93 b §. Pykälään on informaatiiosyistä otettu viittaussäännös ehdotettuun rajat ylittävää kieltomenettelyä koskevaan lakiin, jossa säädetään Lääkelaitoksen vireillepano-oikeudesta toisessa ETA-valtiossa.

1.4. Laki valmismatkaliikkeistä

14 a §. *Pakkokeinot eräissä rajat ylittävissä tapauksissa.* Pykälän mukaan Kuluttajavirasto voi ryhtyä valmismatkaliikkeistä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuihin pakkokeinoihin myös kieltokannedirektiivin 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun luetteloon merkityn ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakeuksesta, jos valmismatkaliiketoimintaa harjoitetaan Suomessa ilman pakettimatkadirektiivin 7 artiklassa tarkoitettua vakuutta. Pykälällä pannaan täytäntöön kieltokannedirektiivin 2 artiklan 1 kohta.

Valmismatkaliikkeistä annetun lain 14 §:n nojalla Kuluttajavirasto voi, jos joku harjoittaa valmismatkaliiketoimintaa ilman vaadittavaa vakuutta, kieltää tätä jatkamasta toimintaa. Jos valmismatkaliikkeenharjoittajan vakuutta ei enää voida hyväksyä, Kuluttajavirasto voi vastaavasti kehottaa liikkeenhar-

joittajaa asettamaan uuden vakuuden ja tarvittaessa kieltää toiminnan harjoittamisen, jos uutta vakuutta ei kehotuksesta huolimatta aseteta. Kuluttajavirasto voi lisäksi kehottaa liikkeenharjoittajaa täyttämään määräajassa velvoitteensa, jos tämä laiminlyö velvollisuutensa ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista tai velvollisuutensa antaa vaadittaessa tarkastusta varten tarvittavat asiakirjat, tiedot ja muut selvitykset taikka tilintarkastusta ja kirjanpitoa koskevat velvoitteensa. Kuluttajavirasto voi asettaa kiellon tai kehotuksen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi uhkasakkolain (1113/1990) mukaisesti sen asettanut viranomainen.

14 b §. *Kieltokanteen vireillepano ulkomailla.* Pykälään on informaatiiosyistä otettu viittaussäännös ehdotettuun rajat ylittävää kieltomenettelyä koskevaan lakiin, jossa säädetäisiin Kuluttajaviraston vireillepano-oikeudesta toisessa ETA-valtiossa.

18 §. Pykälän 1 momentti, jossa säädetään, että Kuluttajaviraston uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta, ehdotetaan kumottavaksi. Perustuslakivaliokunta on hallituksen esityksestä Eduskunnalle laiksi Suomen Pankista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 261/1996 vp) antamassaan lausunnossa (PeVL 5/1997 vp) todennut samansisältöisen valituskiellon perustuslain vastaiseksi.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001. Voimaantuloajankohta perustuu kieltokannedirektiivin 8 ja 9 artiklaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**rajat ylittävästä kieltomenettelystä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään:

1) ulkomaisen viranomaisen ja järjestön oikeudesta panna Suomessa vireille kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista annettun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 98/27/EY, jäljempänä *kieltokannedirektiivi*, tarkoitettu kieltokanne, jos Suomesta peräisin oleva toiminta on vastoin 2 momentissa mainittuja direktiivejä sellaisina kuin ne on kansallisesti pantu täytäntöön sovellettavaksi tulevassa laissa;

2) suomalaisen viranomaisen ja yhdistyksen oikeudesta panna vireille kieltokanne toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, jäljempänä *ETA-valtio*, jos tästä valtiosta peräisin oleva toiminta on vastoin 2 momentissa mainittuja direktiivejä sellaisina kuin ne on kansallisesti pantu täytäntöön sovellettavaksi tulevassa laissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja direktiivejä ovat:

1) harhaanjohtavaa mainontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi 84/450/EY;

2) muulla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta annettu neuvoston direktiivi 85/577/EY;

3) kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi 87/102/EY;

4) televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettun neuvoston direktiivin 89/552/EY 10—21 artikla;

5) matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista annettu neuvoston direktiivi 90/314/EY;

6) ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden mainonnasta annettu neuvoston direktiivi 92/28/EY;

7) kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehtoista annettu neuvoston direktiivi 93/13/EY;

8) ostajien suojaamisesta kiinteistöjen osa-aikaisen käyttöoikeuden ostosopimuksen tiettyihin osiin nähden annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/47/EY;

9) kuluttajansuojasta etäsopimuksissa annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/7/EY;

10) kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 99/44/EY;

11) tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista annettu Euroopan parlamentin ja neu-

voston direktiivi ("Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä") 2000/31/EY.

2 §

Ulkomaisen viranomaisen ja järjestön vireillepano-oikeus Suomessa

Kieltokannedirektiivin 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun luetteloon merkityllä ulkomaisella viranomaisella ja järjestöllä on oikeus vaatia 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun toiminnan kieltämistä, jos toiminta loukkaa viranomaisen tai järjestön suojaamia kuluttajien yleisiä etuja.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun vaatimuksen käsittelee markkinatuomioistuimien vaatumuksen 1 §:n 2 momentin 4 kohdassa mainitun direktiivin 14 artiklan tai momentin 6 kohdassa mainitun direktiivin vastaisen toiminnan kieltämisestä käsittelee kuitenkin Lääkelaitos siten kuin lääkelaisissa (395/1987) säädetään ja momentin 5 kohdassa mainitun direktiivin 7 artiklan vastaisen toiminnan kieltämisestä Kuluttajavirasto siten kuin valmismatkaliikkeistä annetussa laissa (1080/1994) säädetään.

Kuluttaja-asiamies voi toimia ulkomaisen viranomaisen ja järjestön oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana 1 momentissa tarkoitettua vaatimusta markkinatuomioistuimissa käsiteltäessä.

3 §

Kiellon ja oikaisun määrääminen

Markkinatuomioistuimien voi ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta kieltää, jos se on kuluttajansuojan kannalta tarpeellista, elinkeinonharjoittajaa jatkamasta 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua toimintaa taikka uudistamasta sitä tai siihen rinnastettavaa toimintaa. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se ole erityisestä syystä tarpeetonta. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaan tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

Kielto voidaan määrätä myös väliaikaisena,

jolloin kielto on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Määrätessään kiellon markkinatuomioistuimien voi velvoittaa kiellon saaneen elinkeinonharjoittajan oikaisemaan lainvastaisen menettelyn, jos sitä kuluttajille aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä tarpeellisena. Määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla.

Asian käsittelystä on voimassa, mitä markkinatuomioistuimesta annetussa laissa (41/1978) säädetään.

4 §

Vireillepano-oikeus toisessa ETA-valtiossa

Kuluttaja-asiamiehellä, Lääkelaitoksella, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella, Kuluttajavirastolla, Telehallintokeskuksella ja Rahoitustarkastuksella on oikeus valvontavaltaansa kuuluvassa asiassa vaatia 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toiminnan kieltämistä, jos toiminta loukkaa viranomaisen suojaamia kuluttajien yleisiä etuja Suomessa.

Jos kuluttaja-asiamies valvontavaltaansa kuuluvassa asiassa kieltäytyy panemasta asiaa vireille, oikeus vireillepanoon on kuluttajien etujen valvomiseksi toimivalla suomalaisella rekisteröidyllä yhdistyksellä.

5 §

Ilmoitusvelvollisuus

Oikeusministeriö ilmoittaa 4 §:ssä mainittu viranomaiset ja siinä tarkoitettut yhdistykset sekä niiden tehtävät Euroopan yhteisöjen komissiolle kieltokannedirektiivin 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua luetteloa varten.

6 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan markkinatuomioistuimesta 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun lain (41/1978) 1 §:n 9 ja 10 kohta, 14 §, 15 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 9 ja 10 kohta laissa 516/1999, 14 § osaksi laissa 392/1982 sekä 15 §:n 4 momentti laissa 707/1993, sekä *lisätään* 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 516/1995, uusi 11 kohta sekä lakiin uusi 6 i § ja lailla 458/1997 kumotun 7 b §:n tilalle uusi 7 b § seuraavasti:

1 §

Markkinatuomioistuin käsittelee ja ratkaisee erikoistuomioistuimena sille seuraavien lakien mukaan kuuluvat asiat:

-
- 9) alkoholilaki (1143/1994);
 - 10) laki saatavien perinnästä (513/1999);
 - 11) laki rajat ylittävästä kieltomenettelystä (/).

6 i §

Rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain nojalla käsiteltävä asia tulee markkinatuomioistuimessa vireille ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksella.

7 b §

Markkinatuomioistuimen on heti annettava 6 i §:ssä tarkoitettu hakemus tiedoksi kuluttaja-asiamiehelle, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, Telehallintokeskukselle tai Rahoitustarkastukselle kunkin valvontavaltaan kuuluvassa asiassa. Hakemuksen tiedoksi saaneelle viranomaiselle on myös varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jollei

kuuleminen tarpeettomasti viivytä asian ratkaisua.

14 §

Markkinatuomioistuimessa todistajana tai asiantuntijana kuullulle suoritetaan 6 ja 6 i §:ssä tarkoitettussa asiassa valtion varoista korvausta sen mukaan kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annettussa laissa (666/1972) säädetään.

Markkinatuomioistuin voi velvoittaa päätöksessään muun asianosaisen kuin kuluttaja-asiamiehen tai 6 i §:ssä tarkoitettun ulkomaisen viranomaisen tai järjestön korvaamaan valtiolle sen varoista maksetut 1 momentissa mainitut kustannukset.

15 §

Tämän lain 6 ja 6 i §:ssä tarkoitettussa asiassa asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan markkinatuomioistuimessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**lääkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 10 päivänä huhtikuuta 1987 annettuun lääkelakiin (395/1987) uusi 93 a ja 93 b §
 seuraavasti:

93 a §

Lääkelaitos voi ryhtyä 93 §:n 1 ja 2 momentissa mainittuihin toimenpiteisiin myös rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain (/) 2 §:ssä tarkoitetun ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta, jos Suomesta peräisin oleva toiminta on vastoin ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden mainonnasta annetun neuvoston direktiivin 92/28/ETY tai televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY 14 artiklan säännöksiä sellaisina kuin ne on pantu kansallisesti täytäntöön sovellettavaksi tule-

vassa laissa.

Edellä 1 momentin nojalla määrätyn kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsee lääninhallitus lääkelaitoksen taikka ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta.

93 b §

Lääkelaitoksen oikeudesta panna vireille kieltokanne toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa säädetään rajat ylittävässä kieltomenettelystä annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**valmismatkaliikkeistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan valmismatkaliikkeistä 28 päivänä marraskuuta 1994 annetun lain (1080/1994)
 18 §:n 1 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 14 a ja 14 b § seuraavasti:

14 a §

tulevassa laissa.

Pakkokeinot eräissä rajat ylittävissä tapauksissa

Kuluttajavirasto voi ryhtyä 14 §:ssä mainittuihin toimenpiteisiin myös rajat ylittävää kieltomenettelyä annetun lain (/) 2 §:ssä tarkoitettua ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta, jos Suomesta peräisin oleva toiminta on vastoin matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY 7 artiklan säännöksiä sellaisina kuin ne on pantu kansallisesti täytäntöön sovellettavaksi

14 b §

Kieltokanteen vireillepano ulkomailla

Kuluttajaviraston oikeudesta panna vireille kieltokanne toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa säädetään rajat ylittävää kieltomenettelyä annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Olli-Pekka Heinonen*

2.

Laki**markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan markkinatuomioistuimesta 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun lain (41/1978) 1 §:n 9 ja 10 kohta, 14 §, 15 §:n 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 9 ja 10 kohta laissa 516/1999, 14 § osaksi laissa 392/1982 sekä 15 §:n 4 momentti laissa 707/1993, sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 516/1995, uusi 11 kohta sekä lakiin uusi 6 i § ja lailla 458/1997 kumotun 7 b §:n tilalle uusi 7 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Markkinatuomioistuimien käsittelee ja ratkaisee erikoistuomioistuimena sille seuraavien lakien mukaan kuuluvat asiat:

9) alkoholilaki (1143/1994); sekä
10) laki saatavien perinnästä (513/1999).

9) alkoholilaki (1143/1994);
10) laki saatavien perinnästä (513/1999);
11) laki rajat ylittävästä kieltomenettelystä (/).

6 i §

Rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain nojalla käsiteltävä asia tulee markkinatuomioistuimessa vireille ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksella.

7 b §

Markkinatuomioistuimen on heti annettava 6 i §:ssä tarkoitettu hakemus tiedoksi kulluttaja-asiamiehelle, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, Telehallinto-keskukselle tai Rahoitustarkastukselle kunkin valvontavaltaan kuuluvassa asiassa. Hakemuksen tiedoksi saaneelle viranomaiselle on myös varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jollei kuuleminen tarpeettomasti viivytä asian ratkaisua.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Markkinatuomioistuimessa todistajana tai asiantuntijana kuullulle suoritetaan tämän lain 6 §:ssä tarkoitettussa asiassa valtion varoista korvausta sen mukaan kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) on säädetty.

Markkinatuomioistuin voi velvoittaa päätöksessään muun asianosaisen kuin kuluttaja-asiamiehen korvaamaan valtiolle sen varoista maksetut 1 momentissa mainitut kustannukset.

14 §

Markkinatuomioistuimessa todistajana tai asiantuntijana kuullulle suoritetaan 6 ja 6 i §:ssä tarkoitettussa asiassa valtion varoista korvausta sen mukaan kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään.

Markkinatuomioistuin voi velvoittaa päätöksessään muun asianosaisen kuin kuluttaja-asiamiehen tai 6 i §:ssä tarkoitetun ulkomaisen viranomaisen tai järjestön korvaamaan valtiolle sen varoista maksetut 1 momentissa mainitut kustannukset.

15 §

Tämän lain 6 §:ssä tarkoitettussa asiassa asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan markkinatuomioistuimessa.

Tämän lain 6 ja 6 i §:ssä tarkoitettussa asiassa asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan markkinatuomioistuimessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

lääkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 10 päivänä huhtikuuta 1987 annettuun lääkelakiin (395/1987) uusi 93 a ja 93 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

93 a §

Lääkelaitos voi ryhtyä 93 §:n 1 ja 2 momentissa mainittuihin toimenpiteisiin myös rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain (1) 2 §:ssä tarkoitetun ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta, jos Suomesta peräisin oleva toiminta on vastoin ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden mainon-

nasta annetun neuvoston direktiivin 92/28/ETY tai televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY 14 artiklan säännöksiä sellaisina kuin ne on pantu kansallisesti täytäntöön sovellettavaksi tulevassa laissa.

Edellä 1 momentin nojalla määrätyn kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsee lääninhallitus lääkelaitoksen taikka ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta.

93 b §

Läkelaitoksen oikeudesta panna vireille kieltokanne toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa säädetään rajat ylittävässä kieltomenettelystä annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

valmismatkaliikkeistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan valmismatkaliikkeistä 28 päivänä marraskuuta 1994 annetun lain (1080/1994)
18 §:n 1 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 14 a ja 14 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 a §

Pakkokeinot eräissä rajat ylittävissä tapauksissa

Kuluttajavirasto voi ryhtyä 14 §:ssä mainittuihin toimenpiteisiin myös rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain (/) 2 §:ssä tarkoitetun ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta, jos Suomesta peräisin oleva toiminta on vastoin matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY 7 artiklan säännöksiä sellaisina kuin ne on pantu kansallisesti täytäntöön sovellettavaksi tulevassa laissa.

14 b §

Kieltokanteen vireillepano ulkomailla

Kuluttajaviraston oikeudesta panna vireille kieltokanne toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa säädetään rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetussa laissa.

18 §

Muutoksenhaku

Kuluttajaviraston 14 §:n nojalla antamaan päätökseen, jolla uhkasakko on asetettu, ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

18 §

Muutoksenhaku

(1 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .
